

Розробка уроку 8 клас Історія України

Тема: УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА - ГЕТЬМАНЩИНА

Мета: повторити й узагальнити знання учнів з теми «Українська козацька держава — Гетьманщина»; підвищити пізнавальну активність учнів; розвивати вміння індивідуальної та групової роботи під час підготовки до уроку і на уроці; виховувати інтерес до минулого, почуття патріотизму, національної гордості.

Тип уроку: повторювально-узагальнюючий (у формі гри «Щасливий випадок»).

Обладнання: карта «Українські землі в XVI—XVII ст.; портрети гетьманів.

ХІД УРОКУ

Учитель. Я вітаю вас на історичній грі «Щасливий випадок», яка присвячена темі «Українська козацька держава — Гетьманщина». Право зустрітись із щасливим випадком виборюватимуть дві команди: 1 команда — ... та капітан ... , 2 команда —... та капітан.... Звичайно, кожна команда мріє, щоб щасливий випадок трапився саме з нею, але, якщо вірити великому італійцеві Леонардо да Вінчі, «щастя дістанеться тому, хто багато працює».

Ось ці дві команди і будуть зараз вести боротьбу за перемогу.

I гейм

Умови: кожна команда отримує по 4 запитання і повинна дати відповідь через 30 секунд. Вартість кожного питання — 1 бал.

Запитання для першої команди

1. Впізнай подію за планом (пропонується план Пилявецької битви).
2. Розташуйте події в хронологічній послідовності:
 - а) Переяславська Рада;
 - б) битва під Жовтими Водами;
 - в) битва під Батогом;
 - г) битва під Берестечком;
 - д) Зборівська угода.
3. Впізнай подію за ілюстрацією («Переяславська Рада» М. Дерегус, С.Рєпін, В. Савенков).
4. Впізнай гетьмана (пропонується портрет І. Мазепи).

Запитання для другої команди

1. Впізнай подію за планом (пропонується план Корсунської битви).
2. Розташуйте події в хронологічній послідовності:

- а) битва під Батогом;
 - б) Переяславська Рада;
 - в) битва під Берестечком;
 - г) Зборівська угода;
 - д) битва під Жовтими Водами.
3. Впізнай подію за ілюстрацією («Урочистий в'їзд Б. Хмельницького в Київ» М. Самокиш).
4. Впізнай гетьмана (пропонується портрет Б. Хмельницького).

2 гейм. «Заморочки з бочки»

Умови: представники команд по черзі виймають маленькі бочечки із великої бочки і, згідно з номерами, отримують питання вартістю в 1 бал. Та команда, яка витягне щасливий випадок, отримає 3 бали, якщо дасть правильну відповідь на запитання.

- 1. Символи гетьманської влади. (Булава, бунчук, корогва, печатка)
- 2. Хто входив до війська Б. Хмельницького? (Запорожці, селяни, міщани, реєстрові козаки)
- 3. Яким був склад Генеральної старшини? (Обозний, суддя, писар, осавул)
- 4. Як було поділено Україну за Андрусівською угодою? (Лівобережна Україна відійшла до Росії, Правобережна — до Польщі.)
- 5. Чому П. Дорошенко звернувся по допомогу до турецького султана? (Не вірив Росії і Польщі)
- 6. Де закінчили життя гетьмани Д. Многогрішний та І. Самойлович? (У Сибіру)
- 7. Поясніть походження назви Слобожанщина. (Слобода— вільне поселення.)
- 8. Що зробив гетьман І. Мазепа для розвитку української культури?
- 9. Як ви гадаєте, чому російські царі руйнували Запорозьку Січ?
- 10. Кому належать слова «усі вони від Хмельницького до Мазепи зрадники»? (Російському цареві Петру І)
- 11. Якими були головні умови спілки України з Російською державою?
- 12. Чому війна 1648—1654 рр. називається Національно-визвольною?
- 13. Кому належать слова «Світ ловив мене, та не спіймав»? (Г. Сковороді)
- 14. Поясніть значення прислів'я «Висипався хміль з міха і наробив ляхам лиха».

3 гейм. «Ти — мені, я — тобі»

Умови: кожен із членів команди обирає собі суперника і ставить йому питання. Інші члени команди не мають права відповідати.

4 гейм. «Далі, далі...»

Умови: за 2 хвилини слід відповісти на найбільшу кількість питань, працює вся команда; якщо відповіді немає, кажете слово «далі».

Запитання для першої команди

1. Кошовий отаман, що писав листа турецькому султану. (І.Сірко)
2. Письмове розпорядження гетьмана, яке повинен виконувати увесь український народ. (Універсал)
3. Хто гетьманував 22 роки? (І. Мазепа)
4. Коли була остаточно зруйнована Запорозька Січ? (У 1775р.)
5. Столиця гетьмана Б. Хмельницького. {Чигирин)
6. Гетьман, з ім'ям якого пов'язана легенда про скарб. (Я. Полуботок)
7. Коли відбулася Андрусівська угода? {1667р.)
8. Відтинок часу в історії Лівобережної України від Андрусівської угоди до кінця XVIII ст. (Гетьманщина)
9. Угода, за якою Україна ввійшла до складу Московської держави. («Березневі статті»)
10. Початок Визвольної війни. (1648р.)
11. Вільна людина, яка жила за рахунок воєнного промислу. (Козак)
12. Коли з'явилась перша друкована книга на Україні? (1574р.)
13. Ляльковий театр. (Вертеп)
14. Що таке троїсті музики? (Скрипка, сопілка, бубон)
15. Як називали виконавців народних дум? (Кобзарі)
16. Народні месники на західноукраїнських землях. (Опришки)
17. Гетьман, який очолив Національно-визвольну війну. (Б. Хмельницький)
18. Закінчіть прислів'я «Який пан, такий ... (жупан)».
19. «Мандрівний філософ». (Г. Сковорода)
20. Український першодрукар. (І.Федоров/Федорович)

Запитання для другої команди

1. Останній кошовий отаман. (П. Калнишевський)
2. Козацький воєначальник. (Гетьман)
3. Гетьман, автор першої конституції України. (П.Орлик)
4. Скасування Гетьманщини. (1763р.)
5. Столиця за гетьмана Мазепа. (Батурин)
6. Гетьман, за якого з'явилась Малоросійська колегія. (І.Скоропадський)
7. Запровадження кріпацтва. (1783р.)
8. Період в історії України, для якого характерні війни, боротьба гетьманів за владу. (Руїна)
9. За якою угодою Україну було поділено на 2 частини? (Андрусівською)
10. Кінець Визвольної війни. (1654р.)
11. Козацький човен. (Чайка)
12. Битва під Батогом.(1652р.)
13. Образ козака, якого зображували на народних картинах XVI-XVII ст. (Мамай)

14. Будинок, де містилися виборчі міські власті. (Ратуша)
15. Перший підручник з історії України. (Синопис)
16. Відомий керівник опришківського руху. (О. Довбуш)
17. Останній гетьман України. (К. Розумовський)
18. Закінчіть речення «Пісня — душа ...» (народу).
19. Автор літопису з історії козацької України. (С. Величко)
20. Як називалася перша друкована книга на Україні? («Апостол»)

Підбиття підсумків уроку. Оголошення оцінок.